

Datum
2016-11-16

Dnr
3203-2016

Mottagare
Svea Hovrätt
Mark- och miljööverdomstolen
Box 2290
103 17 Stockholm

Handläggare
Åsa Gunnarsson
Enheten för miljöprövning och miljötillsyn
asa.gunnarsson@havochvatten.se

Ert Dnr
M 5822-16
Direkt
010-698 60 35

Yttrande angående tillstånd till avloppsanläggning på fastigheten [borttagen uppgift enligt GDPR] Orust kommun, (M 5822-16)

Havs- och vattenmyndigheten har förelagts att yttra sig över ett överklagat beslut om tillstånd för en avloppsanläggning i Orust kommun, särskilt med avseende på om de våtmarker där ag kan förekomma motiverar att hög skyddsnivå för avlopp ska råda i området. Myndigheten har därför valt att avgränsa sitt yttrande främst till denna fråga.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser att tillståndsansökan gällande ny avloppsanläggning på [borttagen uppgift enligt GDPR] bör relateras till hög skyddsnivå beträffande miljöskydd. Motivet till denna bedömning är att utsläppet av renat avloppsvatten ska ske till Storehamns våtmarksområde som enligt myrplanen är utpekad som skyddsvärt och där lämpliga habitat för ag (*Cladium marsicus*) finns.

Ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden i Orust kommun beslutade den 11 juni 2015 att avslå ansökan om tillstånd för inrättande av en avloppsanläggning med ansluten vattentoalett på fastigheten [borttagen uppgift enligt GDPR]. Motivet till avslaget var att nämnden anser att hög skyddsnivå krävs på platsen eftersom Ellösefjorden, som är recipient för avloppsvattnet, inte uppnår god ekologisk status samt att små avloppsanläggningar har identifierats som en betydande påverkanskälla. Anläggningen når upp till normal skyddsnivå för miljöskydd.

Fastighetsägaren överklagade ärendet till Länsstyrelsen i Västra Götalands län som avslög överklagandet 18 december 2015. Fastighetsägaren överklagade vidare till Mark- och miljödomstolen som upphävde underinstansernas beslut om avslag och biföll fastighetsägarens ansökan om tillstånd.

Miljö- och byggnadsnämnden i Orust kommun överklagade domen till Mark- och miljööverdomstolen. I komplettering till sin överklagan bifogade nämnden en konsultutredning som beskriver delar av Storehamnsområdet, som är det våtmarkskomplex dit det renade avloppsvattnet ska släppas ut, och vilka effekter utsläpp från små avloppsanläggningar kan ge på naturmiljön där.

Mark- och miljööverdomstolen har meddelat prövningstillstånd och förelagt Havs- och vattenmyndigheten att yttra sig över handlingarna i ärendet.

Motivering

Nedan motiveras hur Havs- och vattenmyndigheten har bedömt frågan om hög eller normal skyddsnivå bör tillämpas och vad som bör anses ingå i en avloppsanläggning.

Vilken skyddsnivå bör gälla i området?

Enligt Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar (HVMFS 2016:17) bör den kommunala nämnden i varje enskilt fall relatera skyddsåtgärder beträffande hälso- och miljöskydd för den enskilda anordningen till en normal eller hög skyddsnivå. Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar för området ifråga. Kommunala strategier och planer såsom översiktsplaner eller bevarandeplaner för Natura

2000-områden kan vara ett stöd i arbetet. Därutöver bör förhållandena på fastigheten beaktas. I det allmänna rådet finns en uppräknig av ett antal olika kriterier som i sig motiverar att hög skyddsnivå fastställs för ett område. Kriteriet under punkt 6 innebär att om recipient eller omgivning är känslig av andra skäl än de som anges i kriterierna 1-5 bör hög skyddsnivå gälla för det skyddade intresset. Som skäl som kan motivera hög skyddsnivå enligt denna punkt anges i handbok (2008:3) till det allmänna rådet till exempel att recipienten är ansedd som ett särskilt skyddat område, enligt internationella eller nationella mål om skydd för naturområden.

Avloppsanläggningen ligger inom Ellösefjordens avrinningsområde i Orust kommun. Innan avloppsvattnet från [borttagen uppgift enligt GDPR] når Ellösefjorden rinner det ca 180 m i ett dike för att sedan passera Storehamns våtmarksområde. Detta område är utpekade som ett område som är i behov av skydd i myrskyddsplanen för Västra Götalands län. Enligt den utredning som tagits fram av en konsult på uppdrag av miljökontoret har ag inte noterats i de våtmarker som avloppsvattnet passerar på sin väg mot havet. Däremot bedöms flera av dessa våtmarker vara lämpliga habitat för ag. Ag finns i Bohuslän bara i två begränsade områden varav Storehamnsområdet är det ena. Arten är kalkberoende och fosforskyende. Våtmarksområdet som avloppsvattnet passerar bedöms kunna uppfylla kriterium 6 för hög skyddsnivå i det allmänna rådet (HVMFS 2016:17), både på grund av att samtliga våtmarker ingår i det skyddsvärda området utpekade i myrskyddsplanen samt att vissa av våtmarkerna har ansetts vara lämpliga habitat för ag. Havs- och vattenmyndigheten delar miljö- och byggnadsnämndens bedömning att detta område är så ekologiskt värdefullt att tillskottet av närsalter (främst fosfor) måste minimeras för att dessa inte ska ha en negativ inverkan på områdets status och biologiska mångfald. Havs- och vattenmyndigheten anser således att förekomsten av dessa våtmarker medför att området får anses som känsligt. Eftersom retentionen som sker då det renade avloppsvattnet rinner den korta sträckan i diket (ca 180 meter) på fastigheten [borttagen uppgift enligt GDPR], innan det når den första våtmarken, antas vara liten behöver avloppsvattnet renas till hög skyddsnivå med avseende på fosfor innan det når Storehamns våtmarksområde.

Havs- och vattenmyndigheten gör sammanfattningsvis bedömningen att det i detta fall finns skäl att ställa krav på hög skyddsnivå med avseende på miljöskydd för att skydda detta våtmarksområde och de habitat som är lämpliga för ag.

Avloppsanläggningens avgränsning

Av Mark- och miljödomstolens dom framgår att domstolens uppfattning är att den rening som sker i den på fastigheten belägna våtmarken är av betydelse vid bedömning av vilken påverkan utsläppet från den planerade anläggningen kan orsaka.

Havs- och vattenmyndigheten instämmer i att omgivande områdes känslighet för utsläpp av näringsämnen avgör om normal eller hög skyddsnivå krävs med avseende på miljöskydd. Om det är långt till ett vattendrag eller område som kräver hög skyddsnivå kan man räkna med att ett visst upptag, retention, av näringsämnen kommer att ske på vägen. Detta kan motivera att krav på normal skyddsnivå ställs, såvida inte området dit utsläppet sker bedöms som känsligt.

Havs- och vattenmyndigheten vill understryka att det upptag av näringsämnen som sker i naturen inte kan räknas in i avloppsanläggningens reduktion, utan endast påverkar vilken skyddsnivå som behövs. Vid prövning av om den sökta avloppsanläggningens rening är tillräcklig är det viktigt att definiera var en avloppsanläggning tar slut och var dess utsläppspunkt är lokaliserad. En våtmark skulle kunna ingå i en avloppsanläggning men den ska då vara utformad för syftet, skötas för ändamålet och fastighetsägaren måste också ha full rådighet över den. Fastighetsägaren måste också kunna redovisa vilken rening som sker i avloppsanläggningen. Såvitt framkommit av handlingarna i ärendet utgör den våtmark som finns på fastigheten inte en sådan anlagd våtmark utan den är istället en naturlig våtmark som ingår i det system av våtmarker som anges som Storehamns våtmarksområde.

Denna våtmark har i sig ansetts vara känslig och bidra till att området ska anses ha en hög skyddsnivå, att det sker viss rening i denna våtmark bör därför inte påverka bedömningen av vilken skyddsnivå som ska gälla för den avloppsanläggning som avses installeras på fastigheten.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Björn Sjöberg efter föredragning av utredaren Åsa Gunnarsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit utredaren Margareta Lundin Unger, verksjuristen Ann Lundahl samt enhetscheferna Sara Grahn och Ann Lundström.

Björn Sjöberg

Åsa Gunnarsson

